

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมโลกปัจจุบันผู้มีความรู้จากข่าวสาร ข้อมูลที่มีปริมาณมาก ทันสมัย และเหมาะสม เป็นผู้มีโอกาสมากกว่าในการแข่งขัน ทางธุรกิจ และการดำรงชีวิตในสังคม อย่างไรก็ตามการบริโภคข่าวสาร ข้อมูล อย่างเกินความจำเป็น อาจนำความเครียดมาถึงขั้นความผิดปกติทางจิตใจได้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นการเปลี่ยนแปลงในระเบียบแบบแผนธรรมเนียม ประเพณี หรือแนวกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม ที่เป็นพฤติกรรมสังคม (Social Behavior) และการกระทำทางสังคม (Social Action) โดยปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงก็เป็นปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น การค้นพบ การประดิษฐ์ การขัดแย้ง

การแข่งขัน โดยการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้อาจเป็นไปทางก้าวหน้า หรือถดถอย เป็นไปอย่างถาวรหรือชั่วคราวโดยวางแผนให้เป็นไป หรือเป็นไปเอง และที่เป็นประโยชน์หรือให้โทษก็ได้ทั้งสิ้นทุกสังคมย่อมต้องการที่จะพัฒนาสังคมของตนให้ทันสมัย โดยวิธีการเอาอย่างเลียนแบบ นำเอาแนวคิด อุดมการณ์ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ของสังคมนั้น ๆ มาใช้

ในสังคมปัจจุบัน สังคมต่าง ๆ มักจะรับเอาวิธีการดำเนินชีวิตจากสังคมอื่นที่ยอมรับกันว่าเจริญแล้ว เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคมเพื่อใช้เป็นวิธีการดำเนินชีวิตและทำให้สังคมเปลี่ยนไป ที่กล่าวถึงกันโดยทั่วไป ได้แก่

1. การทำให้เป็นสังคมอุตสาหกรรม (Industrialization) เป็นการนำเอากระบวนการผลิตขนาดใหญ่ด้วยกำลังเครื่องจักร มีตลาดการค้าที่กว้างขวาง มีการแบ่งแรงงานตามความชำนาญ เพื่อความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ
2. การทำให้เป็นประชาธิปไตย (Democratization) หมายถึง กระบวนการแพร่ขยายปรัชญาหรือระบบสังคมที่เน้นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินกิจการของสังคม
3. การกลายเป็นเมือง (Urbanization) เป็นการเคลื่อนย้ายผู้คนหรือขยายตัวเมืองออกไปทางพื้นที่ เพื่อให้ผู้คนมีวิถีชีวิตแบบคนเมือง
4. การกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม (Equalization of Income) พยายามให้ประชาชนมีงานทำ มีรายได้ และหาวิธีทำให้ผู้คนมีรายได้ไม่แตกต่างกัน

5. การเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัย (Modernization) พยายามในการพัฒนาท้องถิ่น มีการสร้างถนน บริการไฟฟ้า ประปา การสื่อสารที่เจริญขึ้น เทคโนโลยีอื่น ๆ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม แม้ว่าจะเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่จะช่วยสร้างความเจริญให้แก่สังคม แต่การเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ อาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมขึ้นก็ได้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นธรรมชาติของสังคมซึ่งไม่อาจสกัดกั้นได้ และถ้าสังคมไม่เปลี่ยนแปลงก็เจริญก้าวหน้าขึ้นไม่ได้ โดยทั่วไปแล้วการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม มีลักษณะทั่วไปของการเปลี่ยนแปลง 2 ลักษณะ คือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของสถาบันทางสังคม เช่น สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันเศรษฐกิจ และสถาบันการปกครอง และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงค่านิยม พฤติกรรมและบทบาท

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีทั้งสิ่งที่ดี และไม่ดีในตัวเอง แต่เป็นที่ยอมรับกันว่าในปัจจุบันสังคมต่าง ๆ ส่วนหนึ่งอยู่ในสภาวะแฉกหรือสภาวะอันไม่พึงปรารถนา เรียกว่า “ปัญหาสังคม” (Social Problem) โดยองค์ประกอบของปัญหาสังคม 4 ข้อ คือ 1. สถานการณ์ที่มีผลกระทบ (ในแง่ลบ) แก่สมาชิกส่วนหนึ่งของสังคม 2. สถานการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา ขัดต่อค่านิยม ความรู้สึกของสังคม 3. สถานการณ์ที่สร้างความรู้สึกแค้นขุ่นว่า ต้องการกระทำการเพื่อแก้ไขสถานการณ์นั้น และ 4. สมาชิกมีความรู้สึก และตระหนักถึงภัยของสถานการณ์ และร่วมมือกันแก้ไข ส่วนสาเหตุของปัญหาสังคม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม ความไม่เป็นระเบียบของสังคม และการมีพฤติกรรมผิดสังคม ซึ่งสาเหตุที่เป็นพื้นฐานก็คือการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นประการสำคัญ

การเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบมาจนถึงปัจจุบันหลายครั้ง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในรัชสมัยรัชกาลที่ 5 การเปลี่ยนแปลงระบบการปกครอง พ.ศ. 2475 รัชกาลที่ 7 และการเริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ดังนั้นกล่าวโดยสรุป สังคมไทยอยู่ภายใต้อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งที่มาจากภายนอก และจากภายในสังคมเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ปัญหาสังคมไทยในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ครอบครัว การหย่าร้าง ขาดความอดทน เศรษฐกิจ การปรับสภาพการดำเนินชีวิต ปัญหาสำหรับเด็ก ปัญหาเด็กวัยรุ่น วัยรุ่นเป็นวัยแห่งความแปลกแยก (Alienation) ระหว่าง ความเป็นเด็กความเป็นผู้ใหญ่ เด็กวัยรุ่นต้องการบริบทประสบการณ์แบบผู้ใหญ่ ต้องการเรียนรู้ชีวิตแบบผู้ใหญ่ ปัญหาของเด็กวัยรุ่น ได้แก่ ปัญหาการหนีโรงเรียน การมั่วสุม เสพยาเสพติด การยกพวกทำร้ายร่างกาย และปัญหาผู้สูงอายุ ปัญหาของผู้สูงอายุส่วนมาก คือ ปัญหาความเสื่อมโทรม ของร่างกาย และจิตใจ ส่วนมากมักมีปัญหาเกี่ยวกับความเจ็บป่วย ความว่างจากการทำงาน ลูกหลานไม่ดูแล ความเหงา

ปัจจัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทย คือ ความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ ซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จนวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ เช่น องค์กรทางสังคมและประเพณีต่าง ๆ ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้เร็วเท่าสังคมจึงอยู่ในยุคที่มีการปรับตัวไม่ทัน โดยปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้แก่ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคมด้านอื่น ๆ ได้แก่

1. การเปลี่ยนแปลงของวิทยาการทางวัตถุ (Technology) ได้แก่การประดิษฐ์คิดค้นและการค้นพบความรู้ใหม่ ๆ ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ซึ่งหักล้างกับความเชื่อหลักคำสอนเดิมของศาสนา โดยเฉพาะเรื่องที่มีลักษณะเป็น อภิปรัชญา (Metaphysic) ได้แก่ ความมีอยู่จริงของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ กฎแห่งกรรม และกำเนิดของจักรวาล

2. การเปลี่ยนแปลงทางค่านิยม สภาพของสังคมอุตสาหกรรมเป็นสังคมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น วิถีชีวิตของประชาชนก็มีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าสังคมเกษตรกรรม ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับความเร่งรีบในการดำเนินชีวิต ค่านิยมเกี่ยวกับความไม่เชื่อในชีวิตโลกหน้า หรือกฎแห่งกรรม

3. การเปลี่ยนแปลงของสถาบันการศึกษา วัดถือว่ามีความสำคัญและทำหน้าที่นี้เป็นหลักให้แก่สังคม จนมีการจัดการศึกษาตามแบบตะวันตกในสมัยรัชกาลที่ 5 และ 6 วัดจึงมีบทบาทในการจัดการศึกษาลดลง

4. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ จากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรม โครงสร้างทางเศรษฐกิจ มีการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตจากผลิตเพื่อการบริโภคเป็นผลิตเพื่อจำหน่าย

5. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมที่มีความซับซ้อนไม่มากนักประชากร และโครงสร้างของสังคมยังไม่ซับซ้อนมากนัก วัดยังเป็นศูนย์กลางของชุมชน แต่สังคมอุตสาหกรรมที่มีความซับซ้อน วัดในปัจจุบันคงมีบทบาทเฉพาะเป็นที่ทำบุญหรือฟังเทศน์ ฟังธรรมเพียงอย่างเดียว

สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันที่เป็นผลมาจากการพัฒนาทางด้านต่าง ๆ ทำให้วิถีชีวิตของเด็กวัยเรียนและเยาวชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมาย ส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนบางกลุ่มที่ได้รับอิทธิพลของแบบอย่างที่ไม่เหมาะสม จากการที่มีค่านิยมและวัฒนธรรมตามกระแสสังคมตะวันตก นำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากตัวเด็กเอง ครอบครัว สังคมแวดล้อมภายใน และภายนอกโรงเรียน ซึ่งสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2549) ได้เสนอปัญหาของเด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบันไว้ 10 กลุ่มปัญหา ได้แก่ ปัญหาเพศสัมพันธ์ ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ปัญหายาเสพติด ปัญหาเอดส์ ปัญหาขาดจริยธรรม ปัญหาสุขภาพ ปัญหาการคบเพื่อน ปัญหาอุบัติเหตุ ปัญหาสื่ออัยยุ และปัญหาสิ่งแวดล้อม จากปัญหาดังกล่าว หากไม่มีการป้องกันล่วงหน้า จะก่อให้เกิดความสูญเสียทางด้านสังคม เศรษฐกิจ นานัปการ จึงมี

ความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญในการเร่งสร้างคุณภาพทั้งด้านการศึกษาและ สุขภาพ เพื่อพัฒนาศักยภาพให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การยอมรับวัฒนธรรมตะวันตก และระดับการศึกษาได้ช่วยยกระดับการรู้จักที่จะให้การยอมรับและให้เกียรติผู้อื่น เป็นการสื่อถึงการได้รับการยอมรับมาแล้วเป็นอย่างดี เกิดเป็นความมีคุณค่าในตนเองยิ่งขึ้น แต่นับว่าเป็นที่น่าเสียดายที่วัยรุ่นไทยปัจจุบันหลงใหลไปกับมายาวัฒนธรรมตะวันตก เปิดรับแนวความคิดใหม่โดยขาดการพิจารณาถึงความเหมาะสมในการนำมาปรับหรือผสมผสานระหว่างสิ่งที่มีอยู่เดิมและสิ่งใหม่ และขาดการคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการรับวัฒนธรรมใหม่ ๆ ว่ามีความถูกต้องพอเหมาะกับสังคมไทยมากน้อยแค่ไหน เด็กบางคนถูกตามใจ ครอบครัวยังไม่มีเวลา หรือถูกเพื่อนชักจูงไปในทางที่ผิดเป็นเสมือนลางร้ายบอกเหตุว่าสังคมไทยกำลังเกิดปัญหา เยาวชนขาดคุณค่า และคุณภาพ ในเมื่อเยาวชนคนหนุ่มสาวผู้เป็นความหวังของชาติ และเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต หากค่านิยมใหม่ทำให้แนวความคิด วิธีการดำเนินชีวิตเกิดผลการพัฒนาไปในแนวทางที่ดี วัยรุ่นรู้จักการเลือกรับและปรับใช้ พวกเขาเหล่านี้คงเป็นผู้สร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคม แต่ถ้าหากว่าค่านิยมใหม่ทำให้แนวความคิด วิธีการดำเนินชีวิตเกิดผลการพัฒนาไปในแนวทางที่ไม่ดี วัยรุ่นขาดวิจรรณญาณในการเลือกรับและปรับใช้ ทำให้เกิดปัญหาสังคมติดตามมา โดยเฉพาะวัยรุ่นหญิงในสังคมที่เปลี่ยนแปลงจะเกิดปัญหามากมาย เช่น การปรับตัวให้เข้ากับสังคม และสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ยกตัวอย่าง ปรากฏการณ์เกี่ยวกับวัยรุ่นที่เป็นประเด็นสาธารณะประเด็นหนึ่ง คือ ปัญหาเพศในวัยรุ่น ซึ่งถูกนำเสนอในลักษณะที่ชี้ให้เห็นถึงความผิดปกติ และความเสื่อมทางพฤติกรรมและศีลธรรมของวัยรุ่น โดยที่ไม่ค่อยมีสื่อมวลชนใดวิเคราะห์ให้เห็นถึงความซับซ้อนของปัญหานี้ได้ชัดเจนนัก และทำให้การนำเสนอปรากฏการณ์นี้มักนำไปสู่กระแสวิพากษ์วิจารณ์ และทำให้วัยรุ่นถูกผลักไสออกจากกรอบยอมรับของสังคมมากขึ้น ไม่ผิดกับการผลักสิ่งที่เห็นว่าเป็นปัญหาออกไปไกลตัว วัยรุ่นจึงเป็นกลุ่มที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่ห่างไกลจากสังคมออกไปมากขึ้นทุกที ประเด็นที่สืบเนื่องจากปัญหาวัยรุ่น คือปรากฏการณ์เรื่องสื่อลามก โดยเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งกำลังเป็นประเด็นที่สังคมตื่นตัวและเชื่อว่า สื่อลามกเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาเรื่องเพศในวัยรุ่น รวมทั้งปัญหาความรุนแรงทางเพศ นอกจากนี้ยังมีปรากฏการณ์ที่สำคัญอื่น ๆ คือเรื่องของกลุ่มรักเพศเดียวกัน และการตั้งท้องเมื่อไม่พร้อม ท่าทีของสังคมที่มีต่อทั้งสองปรากฏการณ์นี้ ออกมาในแง่ลบมองว่าเป็นเรื่องที่ผิดปกติ ฝ่าฝืนธรรมชาติของเพศสรีระ และละเมิดบรรทัดฐานของเพศที่ชอบธรรม ซึ่งส่วนใหญ่แล้ววัยรุ่นหญิงจะอยู่ในสถานะที่ถูกกระทำเสมอ

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นหญิงเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการประสบปัญหาต่าง ๆ เป็นอย่างมาก เนื่องจากลักษณะทางกายภาพที่ร่างกายเปลี่ยนแปลงรวดเร็วกว่าวัยรุ่นชาย

และความคาดหวังของสังคมที่มีต่อวัยรุ่นหญิงนั้นไม่สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาตนเองในสังคมที่เปลี่ยนแปลง : ทักษะของวัยรุ่นหญิงในกรุงเทพมหานครเพื่อที่จะทราบว่าอะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป และนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นการพัฒนาตนเองในสังคมที่เปลี่ยนแปลง : ทักษะของวัยรุ่นหญิงในกรุงเทพมหานครให้กับบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ปัญหานำการวิจัย

1. วัยรุ่นหญิงมีการดำเนินชีวิตอย่างไรในปัจจุบัน
2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นหญิงในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน
3. การพัฒนาตนเองในสังคมที่เปลี่ยนแปลง : ทักษะของวัยรุ่นหญิงในกรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของวัยรุ่นหญิงในกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตวัยรุ่นหญิงในกรุงเทพมหานครว่ามีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำรงชีวิตอย่างไรในสังคมที่เปลี่ยนแปลง
3. เพื่อศึกษา ทักษะคิด ความต้องการ และแนวโน้มในการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นหญิงในกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน

ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของวัยรุ่นหญิงในปัจจุบัน และศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำรงชีวิตอย่างไรของวัยรุ่นหญิงในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง และควรมีแนวทางการพัฒนาวัยรุ่นหญิงอย่างไร โดยกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาคือ วัยรุ่นหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร มีอายุระหว่าง 15-18 ปี โดยผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกโรงเรียนมา 8 แห่ง ได้แก่

โรงเรียนบางมดวิทยา โรงเรียนวัดรางขาว โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า (สะพานสูง) โรงเรียนวัดเทพศิลา โรงเรียนหทัยโสธร โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนีย์) โรงเรียนวรนาถวิทยา และโรงเรียนราชวินิตบางเขน โดยเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ซึ่งวิธีการสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยทำการสัมภาษณ์แบบ Accidental Random Sampling ส่วนการเก็บแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โดยศึกษากลุ่มตัวอย่าง 400 คน จากจำนวนประชากรวัยรุ่นหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร มีอายุระหว่าง 15-18 ทั้งหมด 437,124 คน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น. 3) คิดเป็นอัตราส่วน 1:1093 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของวัยรุ่นหญิง ทั้งในแง่ภูมิวิถีชีวิต ผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม การปรับตัวในสภาพสังคม วัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากการพัฒนาประเทศ และการเผชิญปัญหา
2. สามารถนำแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมที่สังเคราะห์ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาวัยรุ่นหญิงที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างเช่นสังคมปัจจุบัน
3. สามารถนำผลการศึกษาไปพัฒนาองค์ความรู้ในทางสตรีศึกษา เกี่ยวกับวัยรุ่นหญิงกับการเปลี่ยนแปลงในสังคม เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันปัญหาสังคมที่จะเกิดขึ้นกับวัยรุ่นหญิงในปัจจุบัน

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. วัยรุ่นหญิง หมายถึง นักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร มีอายุระหว่าง 15 -18 ปี
2. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางสังคมต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัววัยรุ่นหญิง
3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตวัยรุ่นหญิง หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นหญิง ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ประกอบด้วย
 - 3.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวของตัวเอง ได้แก่ สุขภาพจิต และ ทักษะคติต่อขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ซึ่งเป็นปัจจัยที่เป็นลักษณะเฉพาะตัวของวัยรุ่นหญิง แต่ละคนว่ามี

ความเข้มแข็งในการยอมรับ และสามารถปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปมากนัก
เพียงใด

3.2 ปัจจัยทางสังคม เป็นปัจจัยที่เข้ามามีความสัมพันธ์กับวัยรุ่นหญิงโดยตรง เป็น
ปัจจัยที่ชี้นำพฤติกรรมของวัยรุ่นหญิง ให้วัยรุ่นหญิง ได้ปฏิบัติตามเพื่อจะได้เป็นที่ยอมรับในสังคม
และผู้คนรอบข้าง ได้แก่ ครอบครัว เพื่อน โรงเรียน และสื่อมวลชน

3.3 ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เป็นปัจจัยทางกายภาพที่อยู่รายล้อมรอบตัว
วัยรุ่นหญิง และสามารถสังเกตเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรมสามารถจับต้องได้ ได้แก่ จำนวน
สถานบันเทิง ห้องสมุด และสถานที่ออกกำลังกาย ซึ่งสถานที่เหล่านี้เมื่อปรากฏแก่สายตา และ
การเดินทางสะดวก แล้วสามารถที่จะกระตุ้นให้วัยรุ่นหญิง และกลุ่มเพื่อนได้เข้าไปใช้บริการ หรือ
พักผ่อน

4. แนวทางการพัฒนาวิถีชีวิตวัยรุ่นหญิง หมายถึง วิธีการที่จะใช้เป็นแนวทางในการ
พัฒนาวัยรุ่นหญิง ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวจะต้องเป็นการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย วาจา และจิต
ใจ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวของวัยรุ่นเอง และบุคคลที่อยู่รอบข้างของวัยรุ่น

5. ทัศนะของวัยรุ่นหญิง หมายถึง แนวความคิดของวัยรุ่นหญิงต่อการพัฒนาชีวิต
ตนเองในด้านกาย วาจา ใจ

6. ผู้อุปการะ หมายถึง บุคคลที่ไม่ใช่บิดา หรือมารดาของวัยรุ่นหญิงแต่เกี่ยวข้องกับ
วัยรุ่นหญิงในเรื่องการเป็นผู้ปกครองชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิต และช่วยเหลือจนเจือใน
ด้านปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตทั้งด้าน ที่อยู่อาศัย เงินทอง และความปลอดภัยในการ
ดำเนินชีวิต